

VIỆN Y HỌC BẢN ĐỊA VIỆT NAM
Vietnam Indigenous Medical Institute

KỶ YẾU HỘI THẢO KHOA HỌC

**NGHIÊN CỨU ỨNG DỤNG HỢP CHẤT THIÊN NHIÊN
CHỮA BỆNH AN TOÀN HIỆU QUẢ.**

Thái Nguyên, ngày 12-13, tháng 5 năm 2023

LỜI NÓI ĐẦU

Trong vòng hai thập kỷ gần đây, xu hướng quay lại sử dụng các sản phẩm thuốc có nguồn gốc thảo dược để phòng và trị bệnh trở nên phổ biến. Theo ước tính, 70% dân số toàn cầu vẫn sử dụng thuốc từ dược liệu trong chăm sóc sức khỏe ban đầu tại cộng đồng.

Sự phát triển nhanh chóng các thuốc từ cây cỏ là xu hướng của các nước phương Tây nhằm tăng cường tự điều trị do lo lắng về tác dụng bất lợi của chế phẩm hóa dược và sự nâng cao nhận thức của cộng đồng về vai trò của thuốc từ dược liệu trong điều trị các bệnh mạn tính, bệnh thông thường.

Với sự phát triển của các kĩ thuật phân tích hiện đại, nhiều hoạt chất được tách chiết từ dược liệu, xác định cấu trúc và tác dụng dược lí. Kết hợp với công nghệ bào chế, các nhà sản xuất đã cho ra đời những dạng thuốc thuận tiện cho người sử dụng như viên nén, viên nang, cốm thuốc, trong đó nguyên liệu đầu vào là tinh chất hoặc cao dược liệu chuẩn hóa có hàm lượng hoạt chất chính xác.

Kỷ yếu hội thảo " Nghiên cứu ứng dụng các hợp chất thiên nhiên chữa bệnh hiệu quả an toàn" không chỉ lưu giữ những hình ảnh của các đại biểu tham dự Hội thảo hay giới thiệu về Viện Y học bản địa Việt Nam mà còn là nơi chia sẻ những kiến thức, những hướng nghiên cứu thực tế, có kiểm chứng lâm sàng ứng dụng hợp chất thiên nhiên vào điều trị giúp cho các y bác sĩ, dược sĩ, nhà khoa học có thêm kiến thức, hướng đi trong công cuộc nghiên cứu ứng dụng khoa học phục vụ cộng đồng

Ban biên tập cảm ơn sự phối hợp và những ý kiến đóng góp quý báu của quý vị đại biểu đại diện trường Đại học Y-Dược, Đại học Thái Nguyên; trường Đại học Y -Dược, Đại học Quốc Gia Hà Nội; các y bác sĩ, dược sĩ tại các Bệnh viện công lập, bệnh viện tư nhân, phòng khám góp phần tạo nên thành công của Hội thảo.

Mong tiếp tục nhận được ý kiến đóng góp của quý vị và các bạn để việc biên tập kỷ yếu được hoàn thiện hơn

GIỚI THIỆU VỀ VIỆN Y HỌC BẢN ĐỊA VIỆT NAM

Viện Y học bản địa Việt Nam thành lập ngày 20 tháng 11 năm 2012, thuộc Bộ khoa học công nghệ, nay thuộc Sở khoa học công nghệ Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên

Sáng lập viên của Viện là bác sĩ Hoàng Sâm, cùng 12 nhà khoa học hóa/ y/ dược sau khi nghỉ hưu, đều là giảng viên cao cấp của các trường đại học. Ông là người dân tộc Dao (mán) một dân tộc thiểu số vùng biên giới phía bắc Việt Nam. Sinh thời là người học toán, nay trở thành là người, hoạch định chiến lược phát triển, tổ chức thực hiện, các mục tiêu nhiệm vụ nghiên cứu khoa học y- dược để chuyển giao công nghệ thảo dược dưới góc nhìn của một nhà hóa học hợp chất thiên nhiên, sinh học phân tử để chăm sóc bảo vệ sức khỏe cộng đồng.

Trải qua 12 năm hình thành chỉ với 13 tỷ đồng vốn nhỏ nhoi, đến nay Viện Y học bản địa Việt Nam được cấu thành tổ hợp Y học bản địa Việt Nam với 4 đơn vị và 13 chi nhánh trong toàn quốc.

Hiện nay, Viện có quy mô trên 200ha diện tích để làm khu du lịch dược liệu trên Tả Phìn Hồ, Hà Giang với kinh phí nhiều triệu đô la. Các hạ tầng cơ sở đường dân sinh cho vùng đặc biệt khó khăn, khu trồng dược liệu hàng trăm ha, khu resort phục vụ du lịch dược liệu, nhà máy mỹ phẩm tiêu chuẩn ISO, nhà máy chế công nghệ Nhật Bản, nhà hàng ... đã đem lại sức sống cho người dân tộc thiểu số vùng đặc biệt khó khăn.

Viện đã thu hút nhiều nhà khoa học ở nhiều lĩnh vực tập trung trí tuệ cho nghiên cứu dược liệu, hiện có 3 nhà giáo nhân dân, 5 giáo sư, 3 phó giáo sư, 5 tiến sĩ, 4 thạc sĩ và 20 bác sĩ, dược sĩ, cử nhân khoa học với 158 người lao động.

Viện đã công bố 63 đề tài nghiên cứu khoa học về sản phẩm dược liệu, có nhiều đề tài mang tầm quốc gia và quốc tế với hơn 40 bản quyền sở hữu trí tuệ. Ví dụ những đề tài mang tầm quốc tế như làm sạch động mạch vành, cảnh thay vì đặt stent vành; đề tài chữa teo não, Alzheimer; đề tài chữa bệnh nhược cơ; chữa Parkinson; làm hòa tan dần sỏi mật, sỏi thận, chữa bệnh gout, can thiệp men làm trắng da, can thiệp nội tiết tố nữ cho suy buồng trứng sớm bằng hormone từ thực vật ... các sản phẩm thảo dược khác cải thiện chất lượng sống của cộng đồng.

Viện Y học bản địa Việt Nam ngày nay đã trở thành 1 địa chỉ tin cậy của cộng đồng khoa học y dược, đơn vị nghiên cứu nhượng quyền sản xuất hoặc chuyển giao li - xăng quốc tế.

Với 12 năm không ngưng nghỉ, kiên định, minh định, không mệt mỏi, một lòng cống hiến, Viện y học bản địa Việt Nam đã gần như 1 mô hình mẫu về nghiên cứu khoa học do tư nhân thành lập.

BAN TỔ CHỨC HỘI THẢO

TRƯỞNG BAN

Bác sĩ Hoàng Văn Sầm,
Chủ tịch Hội đồng Viện Y học bản địa Việt Nam

PHÓ TRƯỞNG BAN

Thầy thuốc ưu tú. Phó giáo sư. Tiến sĩ. Bác sĩ Hoàng Hà,
Trường Đại học Y Dược, Đại học Thái Nguyên

Cử nhân Quách Thị Minh Thắng
Phó viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

Tiến sĩ. Bác sĩ cao cấp Ngô Quang Trúc,
Viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

CÁC ỦY VIÊN

Thạc sĩ. Dược sĩ Nguyễn Xuân Ninh,
Phó viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

Cử nhân Hoàng Văn Nam
Phó viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

Dược sĩ Mai Thị Thảo
Viện Y học bản địa Việt Nam

Y sĩ Đào Thị Ngân
Viện Y học bản địa Việt Nam

Thạc sĩ Trần Thị Phương Nga
Viện Y học bản địa Việt Nam

BAN BIÊN TẬP KỶ YẾU

TRƯỞNG BAN

Bác sĩ Hoàng Văn Sầm,
Chủ tịch Hội đồng Viện Y học bản địa Việt Nam

PHÓ TRƯỞNG BAN

Nhà giáo nhân dân. Giáo sư. Tiến sĩ Bác sĩ Hoàng Khải Lập,
Trường Đại học Y Dược, Đại học Thái Nguyên

Thầy thuốc ưu tú. Phó giáo sư. Tiến sĩ. Bác sĩ Hoàng Hà,
Trường Đại học Y Dược, Đại học Thái Nguyên

CÁC ỦY VIÊN

Tiến sĩ. Bác sĩ cao cấp Ngô Quang Trúc,
Viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

Thạc sĩ. Dược sĩ Nguyễn Xuân Ninh,
Phó viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

Cử nhân Hoàng Văn Nam
Phó viện trưởng Viện Y học bản địa Việt Nam

Dược sĩ Mai Thị Thảo
Viện Y học bản địa Việt Nam

Kỷ yếu Hội thảo khoa học “ Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả” tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

QUYẾT ĐỊNH PHÊ DUYỆT TỔ CHỨC HỘI THẢO KHOA HỌC " NGHIÊN CỨU ỨNG DỤNG HỢP CHẤT THIÊN NHIÊN CHỮA BỆNH AN TOÀN HIỆU QUẢ"

VIỆN Y HỌC BẢN ĐỊA VIỆT NAM CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Trung thành với lợi ích của cộng đồng

Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

Số: 25./QĐ-YHBD

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 5 năm 2023

QUYẾT ĐỊNH

(V/v: quyết định phê duyệt tổ chức hội thảo khoa học)

- Căn cứ Điều lệ của Viện y học bản địa Việt Nam;
- Căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ của Viện y học bản địa Việt Nam và quyền hạn của Chủ tịch Hội đồng Viện;
- Căn cứ đề xuất, đề nghị của ông Viện Trưởng viện y học bản địa Việt Nam ngày 15 tháng 02 năm 2023;
- Căn cứ tình hình hoạt động nghiên cứu khoa học của Viện y học bản địa Việt Nam giai đoạn sau đại dịch Covid.

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG VIỆN Y HỌC BẢN ĐỊA VIỆT NAM QUYẾT ĐỊNH

Điều 1. Phê duyệt đề xuất tổ chức hội thảo khoa học của Viện Trưởng với tên "Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả" tại Viện y học bản địa Việt Nam;

Điều 2. Viện Trưởng và các Phó viện trưởng, các Ban của Viện y học bản địa Việt Nam chịu trách nhiệm tổ chức hội thảo khoa học trong quý II năm 2023;

Điều 3. Việc kinh phí tổ chức hội thảo khoa học cho chi không quá 200.000.000 VNĐ (Hai trăm triệu Việt Nam đồng chẵn), không kể các công cụ, thiết bị, phương tiện, vật tư không tiêu hao phải mua sắm phục vụ hội thảo;

Điều 4. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký đến khi tổ chức hoàn thành hội thảo khoa học thì sẽ mất hiệu lực.

Nơi nhận:

- Như điều 2;
- Lưu: VP.

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG VIỆN

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG VIỆN
HOÀNG VĂN SÂM

QUYẾT ĐỊNH THÀNH LẬP QUỸ HỖ TRỢ NGHIÊN CỨU VÀ ĐIỀU TRỊ UNG THƯ TỪ DƯỢC LIỆU

VIỆN Y HỌC BẢN ĐỊA VIỆT NAM

Trung thành với lợi ích của cộng đồng

Số: 25./QĐ-YHBD

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

Thái Nguyên, ngày 16 tháng 5 năm 2023

QUYẾT ĐỊNH

(V/v: Viện y học bản địa Việt Nam thành lập quỹ hỗ trợ KHCN nghiên cứu điều trị ung thư từ dược liệu)

- Nghị định 122/2003/NĐ-CP về thành lập quỹ phát triển khoa học công nghệ trong doanh nghiệp;
- Thông tư 12/2016/TT-BKHHCN về nội dung chi và quản lý quỹ phát triển khoa học công nghệ trong doanh nghiệp tư nhân hoạt động KH-CN;
- Căn cứ điều lệ và mục tiêu hoạt động của Viện y học bản địa Việt Nam giai đoạn 2021-2025;
- Căn cứ mô hình hoạt động và nguồn lực, tài nguyên của Viện y học bản địa Việt Nam;
- Căn cứ đề nghị của ông Viện trưởng Viện y học bản địa Việt Nam;

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG VIỆN Y HỌC BẢN ĐỊA VIỆT NAM QUYẾT ĐỊNH

Điều 1. Thành lập quỹ Khoa học – Công nghệ phục vụ nghiên cứu; điều trị ung thư từ dược liệu, đặt tên là quỹ "Khát vọng - kiên cường". Quỹ gây dựng, tạo lập, và phát triển nhờ vốn tự có của doanh nghiệp và các nhà tài trợ, các nguồn thu hợp pháp khác ... quỹ không sử dụng nguồn vốn từ nhà nước.

Điều 2. Viện trưởng Viện y học bản địa Việt Nam ban hành tôn chỉ, cương lĩnh, mục tiêu, quy chế thu chi, quản lý quỹ "Khát vọng - kiên cường" kèm quyết định này; Quy chế hoạt động theo văn bản 12/2016/TT-BKHHCN thông tư liên tịch -BKHCN-BTC;

Điều 3. Quỹ "Khát vọng - kiên cường" là 1 bộ phận của Viện Y học bản địa Việt Nam, có tài khoản riêng, không có con dấu riêng. Trưởng, phó ban và các ủy viên phát triển, quản lý quỹ do Viện trưởng quy định cụ thể;

Điều 4. Các Ông/bà Viện trưởng, Phó Viện trưởng, các Trưởng ban, các nghiên cứu viên của Viện y học bản địa Việt Nam chịu trách nhiệm thực hiện và hiện thực hóa quyết định này;

Điều 5. Quyết định này có hiệu lực từ ngày ký.

Nơi nhận:

- Như điều 4;
- Lưu: VP.

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG VIỆN

CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG VIỆN
HOÀNG VĂN SÂM

Tài khoản Quỹ hỗ trợ khoa học công nghệ nghiên cứu và điều trị ung thư từ dược liệu

Chủ tịch Hoàng Sâm thành lập Quỹ Khát vọng Kiên cường hỗ trợ bệnh nhân ung thư điều trị bằng thảo dược

TỔNG QUAN CÁC BÁO CÁO

NGHIÊN CỨU TÁC DỤNG CỦA VIÊN KHỚP SAMAN TRÊN MÔ HÌNH THOÁI HÓA KHỚP GỐI THỰC NGHIỆM

BS. Hoàng Sâm và CS
Viện Y học bản địa Việt Nam

Tóm Tắt

Đặt vấn đề: Thoái hoá khớp gối là hậu quả của quá trình cơ học và sinh học làm mất cân bằng giữa tổng hợp và huỷ hoại của sụn và xương dưới sụn. Thoái hóa khớp gối là nguyên nhân gây tàn tật cho người có tuổi đứng thứ hai sau bệnh tim mạch. Y học hiện đại có nhiều phương pháp điều trị thoái hóa khớp nhưng các biện pháp điều trị chủ yếu vẫn nhằm điều trị triệu chứng bệnh chưa cải thiện được chất lượng sụn khớp, thậm chí chưa thể làm ngừng quá trình thoái hóa. **Mục tiêu:** Đánh giá kết quả sử dụng viên Khớp Saman trên mô hình chuột cống trắng thoái hóa khớp gối. **Phương pháp:** Viên khớp SAMAN gồm 8 dược liệu: Trinh nữ, Hy thiêm, Tỏi, Ngưu tất, Nhục thung dung, Hoàng lực, Hầu vĩ tóc, Chay. Đối tượng thí nghiệm 50 con chuột, gây thoái khớp gối 40 con, chia thành 5 nhóm chứng dương, chứng âm và nhóm thử nghiệm. Đánh giá sự thay đổi khả năng chịu đựng trọng lượng của chân sau chuột theo phương pháp được mô tả bởi S. E. Bove M.S. và cộng sự (2003). Đánh giá thay đổi các cytokine tiền viêm PGE2, TNF- α , IL-1 β , IL-17, IL-6 theo hằng số sinh lý. Mô tả mô bệnh học khớp gối theo phương pháp mô tả bởi Pritzker và cộng sự (2006). **Kết quả:** Viên khớp SAMAN có tác dụng chống viêm, giảm đau, làm tăng tỷ lệ phân phối chịu đựng trọng lượng so với lô chứng ($p < 0,001$ và $p < 0,01$). Nhóm thử nghiệm có điểm trung bình tình trạng viêm khoang mỡ Hoffa giảm có ý nghĩa thống kê với $p < 0,01$. Nhóm thử nghiệm có giảm nồng độ chất trung gian gây viêm PGE2 và các cytokines tiền viêm TNF- α , IL-1 β , IL-6, IL-17 trong huyết thanh ($p < 0,001$). **Kết luận:** Dược liệu trong bài thuốc viên khớp SAMAN có tác dụng điều trị thoái hóa khớp với nhiều cơ chế khác nhau.

GIỚI THIỆU PHƯƠNG PHÁP LUẬN NGHIÊN CỨU TẠO SẢN PHẨM CẢI THIỆN TRÍ NHỚ TỪ THẢO DƯỢC

Hoàng Sâm và CS
Viện Y học bản địa Việt Nam

Tóm Tắt

Đặt vấn đề: Trí nhớ là quá trình tâm lí có thể tăng giảm liên quan chặt chẽ với toàn bộ đời sống tâm lí, sức khỏe con người. **Mục tiêu:** Tổng quan được các cơ sở khoa học Y học, Giải phẫu, Thần kinh, Sinh lý, Hóa sinh học, Vật chất, Thực vật học ... của quá trình trí nhớ. Mô tả các thảo dược và phương pháp

tạo sản phẩm trí nhớ. **Kết quả:** Trí nhớ là một quá trình đến từ thế giới khách quan thông qua 7 thu nhận của chủ thể: 1) thị giác; 2) khứu giác; 3) xúc giác; 4) vị giác; 5) thính giác; 6) cảm giác không gian/ thời gian và 7) cảm giác sâu bản thể. Hoạt động hướng tâm và ly tâm của trí nhớ phản ứng với ngoại cảnh tốt hay xấu (suy giảm trí nhớ) chủ yếu thông qua các chất trung gian dẫn truyền thần kinh tốt là nhờ Dopamine, Serotonine, Acetylcholine, Glutamate, GABA ... có hiệu quả, xấu là không hiệu quả hay hỏng các cảm thụ quan, các synap, tích lũy tuổi, bệnh tự miễn ở hệ thần kinh, teo não thoái hóa, mất chất trắng, thiếu máu não trường diễn, các bệnh viêm não cũ, sau chấn thương sọ não, sau đột quỵ não, thiếu tiền chất ... Một số cây thuốc: Lá rẽ dâu; hoa Tú cầu; Hoàng liên; Đan sâm ... đặc biệt là Thạch tùng răng cưa; Đậu miêu; nấm Đầu khỉ; Đậu răng ngựa; Dây thần thông; Hoa mua; Phá cố chỉ, Chùm bao lớn; lá cây Đường núi; Hồng hoa; Nhân sâm; Sâm Ấn Độ; Omega -3; Vitamin D, B1, B6, Mg; cây Đỗ Quyên; chè Shan tuyết; cây Mộc lan ... có trong thuốc NEO 19 – SAMAN. **Kết luận:** Nguyên tắc lựa chọn xây dựng công thức cải thiện trí nhớ là: 1) xét độc tính cấp, bán cấp và trường diễn; 2) xét tác dụng phụ, tác dụng không mong muốn; 3) chọn dạng bào chế, thảo dược tăng sinh khả dụng; 4) chống oxy hóa cao; 5) chọn có khả năng cao chống MAO; 6) xét IC50 và EC50 phù hợp; 7) an toàn là loại có IC50 với Cholinesterase thấp nhất ...

BS Hoàng Sâm, Chủ tịch hội đồng Viện Y học bản địa Việt Nam trình bày một số kết quả nghiên cứu sản phẩm của Viện

AN HẦU ĐAN KIDS, AN HẦU ĐAN, TRONG HỖ TRỢ ĐIỀU TRỊ CÁC BỆNH VIÊM VÙNG HỌNG Ở TRẺ EM VÀ NGƯỜI LỚN

Hoàng Hà, La Thi Hiền, Nguyễn Thị Ngọc
Trường Đại học Y-Dược Thái Nguyên,

Tóm tắt

Mục tiêu và phương pháp: Nghiên cứu 1230 người trẻ em và người lớn sử dụng sản phẩm An Hầu Đan Kids, An Hầu Đan cung cấp và phân phối từ Viện Y học bản địa Việt Nam, công ty THHH Dược phẩm Kinh Đô hỗ trợ trong điều trị viêm họng viêm Amidan và viêm V.A cấp và mạn tính khu vực Thái Nguyên, Hà Nội. **Kết luận:** An Hầu Đan Kids và An Hầu Đan có tác dụng hỗ trợ điều trị các bệnh viêm họng, trong đó gồm viêm họng, viêm Amidan, viêm V.A cấp và mạn tính cho kết quả khởi đạt 97,56%. Sản phẩm An Hầu Đan Kids cho kết quả tốt hơn đáng kể so với An Hầu Đan, đặc biệt có kết quả tốt hơn ở nhóm trẻ em. Kết quả sử dụng An Hầu Đan Kids và An Hầu Đan trong phối hợp hỗ trợ điều trị các bệnh viêm họng cho kết quả tốt và đặc biệt là kết quả khởi liên quan rất ít đến sử dụng kháng sinh. **Khuyến nghị:** Người bệnh có các biểu hiện viêm họng, viêm Amidan, viêm V.A cấp và mạn tính nên sử dụng sản phẩm An Hầu Đan Kids, An Hầu Đan càng sớm càng tốt trong phối hợp điều trị vì các sản phẩm này góp phần hỗ trợ quá trình khởi bệnh rất hiệu quả.

BSCKI-La Thi Hiền, trường Đại học Y Dược - Đại học Thái Nguyên báo cáo kết quả đề tài ứng dụng sản phẩm An hầu đan, An hầu đan Kids

Kỷ yếu Hội thảo khoa học "Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả" tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, CẬN LÂM SÀNG CỦA BỆNH NHÂN COVID-19 THỂ NHẼ, VỪA VÀ YẾU TỐ LIÊN QUAN TẠI BỆNH VIỆN COVID-19 SỐ 1 THÁI NGUYÊN

Hoàng Hà, Trần Thị Hương Trà, Nguyễn Quang Định
Trường Đại học Y Dược – Đại học Thái Nguyên

Tóm tắt

Mục tiêu: Mô tả đặc điểm lâm sàng và yếu tố ảnh hưởng đến rối loạn vị giác, khứu giác ở bệnh nhân COVID-19 thể nhẹ, vừa tại Bệnh viện COVID-19 số 1 Thái Nguyên. **Phương pháp:** mô tả, chọn mẫu toàn bộ, thu được 1200 bệnh nhân Covid-19 thể nhẹ và vừa điều trị nội trú tại bệnh viện. Xử lý số liệu bằng toán thống kê. **Kết quả:** Bệnh nhân nam 53,67%, tuổi trung bình $42,22 \pm 4,33$; Sốt 63,75%; Đau người, đau khớp 54,75%; Đau khớp, mệt nhọc 57,42%; Ho 29,59%; Hắt hơi, sổ mũi 42,17 %; Rối loạn vị giác, khứu giác 51,75%, Có rale 31,92%; Bất thường trên X-quang 22,67%; Bất thường ở công thức máu; Giảm số lượng bạch cầu 38,75%; Tăng bạch cầu hạt trung tính 26,75%; Giảm bạch cầu Lympho 72,08%; CRP tăng 62,67%. **Kết luận:** Các yếu tố: tuổi, triệu chứng lâm sàng: sốt, ho, hắt hơi, sổ mũi, có rales ở phổi, triệu chứng cận lâm sàng: công thức máu, tăng protein phản ứng C có liên quan đến triệu chứng rối loạn vị, khứu giác ở bệnh nhân Covid-19 thể nhẹ và vừa.

BSCK I Nguyễn Quang Định trường Đại học Y dược
- Đại học Thái Nguyên trình bày báo cáo tại Hội thảo

THỨC UỐNG THỰC PHẨM BỔ SUNG K-CALCIUM 365

Nguyễn Thu Thảo và CS

Công ty TNHH thương mại & sản xuất K-Won – Hàn Quốc

Tóm tắt

Đặt vấn đề: Canxi trong cơ thể giúp điều chỉnh trao đổi chất, hình thành xương và răng, thiếu canxi, con người có thể mắc 147 loại bệnh khác nhau. **Mục tiêu:** Thông tin ưu việt và quảng bá K-Canxi 365. Sản phẩm K-Canxi 365 đóng chai, là sự kết hợp giữa các khoáng chất vi lượng với ion canxi hữu cơ hợp thành từ nhiều công nghệ sinh học hiện đại. Thành phần gồm lon canxi được hòa tan trong nước hydrogen, nước kiềm, số sóng điện từ, Canxi hữu cơ chiết xuất từ táo đỏ, trái chanh Philips, cây cỏ ngọt. **Tác dụng:** Kiểm hóa cơ thể, hỗ trợ tâm thần kinh, nâng cao miễn dịch, tốt cho tim mạch, đào thải độc, chữa tiểu đường, tăng Cholesterol, chống thoái hóa xương khớp, chữa lành tổn thương, tốt cho gan, thận, chăm sóc da, chữa loãng xương, chữa ung thư ... **Chứng nhận:** FDA Hoa kỳ 2021. TT kiểm nghiệm TSL 2022. Viện kiểm nghiệm CESCO Hàn Quốc 2022. HACCP Hàn Quốc 2022.

CEO Nguyễn Thị Thu Thảo và ThS.BS Yeom Dong Won
giới thiệu sản phẩm thức uống bảo vệ sức khỏe K-Calcium 365

KẾT QUẢ BƯỚC ĐẦU SAU 6 THÁNG TIẾP CẬN ĐIỀU TRỊ 31 BỆNH NHÂN PARKINSON THEO HƯỚNG THẢO DƯỢC

Hoàng Sâm, Ngô Quang Trúc, Phan Minh Đức và CS
Viện Y học bản địa Việt Nam

Tóm Tắt

Đặt vấn đề: Parkinson là một bệnh thoái hóa não tiến triển ở người trên 55 tuổi được biết từ 200 năm qua, song phương pháp điều trị còn rất hạn chế. Chưa ai tiếp cận chữa bệnh này bằng thảo dược, trừ ít bài thuốc của Trung y có kết quả thấp. **Tổng quan:** Tổng hợp kiến thức các chất cơ bản trong bệnh học Parkinson: Levodopa, Dopamin, Apomorphine, Bromocriptine, Cholinesterase, Hupezine A, Antioxydant, MAO ... **Mục tiêu:** Đánh giá kết quả điều trị bệnh nhân Parkinson bằng thảo dược. **Phương pháp:** Sản phẩm Parkinsan I, II, III bào chế từ: Đậu nhung, Đậu răng ngựa, Rau cần núi, Rau đắng biển, Thạch tùng thân gập, Bạch thược, Sâm ngọt, ... thiết kế mô tả trước sau trên 31 bệnh nhân Parkinson tình nguyện sử dụng Parkinsan. Chỉ tiêu nghiên cứu là độ run, bó cứng cơ thể, điều hợp vận động, dáng đi cứng nhắc đặc trưng, độ dài bước chân, giấc ngủ, tinh thần, giao tiếp, sinh hoạt cá nhân, vô cảm, đờ đẫn, nói ... **Kết quả:** Sau mỗi tháng sử dụng thuốc, các chỉ tiêu đều tốt lên 8 -10%. **Kết luận:** Phối hợp Parkinsan I, II, III điều trị Parkinson có kết quả tích cực. **Khuyến nghị:** Thầy thuốc lâm sàng nên phối hợp Parkinsan điều trị Parkinson và theo dõi kết quả thảo dược này trong các công bố sắp ra gần đây.

TS.BS Phan Minh Đức, trường Đại học Y Dược - Đại học quốc gia Hà Nội báo cáo nghiên cứu ứng dụng thảo dược điều trị Parkinson

Kỷ yếu Hội thảo khoa học "Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả" tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

NGHIÊN CỨU HIỆU QUẢ SẢN PHẨM ZLOVE

Hứa Văn Thao, Hoàng Sâm, Phạm Hồng Nhung và CS
Viện Y học bản địa Việt Nam

Tóm Tắt

Đặt vấn đề: Doãng rộng âm đạo và sa sinh dục là tình trạng sinh lý và bệnh lý gặp ở nhiều lứa tuổi phụ nữ khác nhau ảnh hưởng chất lượng sống. **Mục tiêu:** Đánh giá hiệu quả của Zlove điều trị doãng rộng âm đạo và sa sinh dục và một số triệu chứng thuộc sàn đáy chậu ở phụ nữ. **Phương pháp:** Sản phẩm Zlove có thành phần từ Miết giáp, Cốt toái bổ, Cây mâm xôi, Cây ngày hương, Nghệ vàng, Thành ngạnh, Bọ mảy, Nhân sâm, Hoàng kỳ, Kỷ tử, Thăng ma, Bạch thược, Cam thảo. Chiết xuất quy trình gia truyền, tạo viên nén Zlove 800mg. Thiết kế thử nghiệm lâm sàng so sánh trước sau, cỡ mẫu 223 phụ nữ tình nguyện chia 2 nhóm bệnh lý. Nhận định bằng máy đo áp lực Pevic và khám lâm sàng. **Kết quả:** Zlove có hiệu quả tốt ở sa sinh dục độ I và II và doãng rộng âm đạo sau đẻ đường dưới. Zlove có tác dụng khác như són tiểu, trung tiện âm đạo, viêm âm đạo. **Kết luận:** Zlove điều trị có hiệu quả tốt doãng rộng âm đạo và sa sinh dục.

NGHIÊN CỨU SỬ DỤNG HORMON THỰC VẬT THAY THẾ HORMON NỘI SINH CẢI THIẾN TÌNH TRẠNG KHÔ HẠN NỮ

Hoàng Sâm và CS
Viện Y học bản địa Việt Nam

Tóm Tắt

Đặt vấn đề: Giảm tiết dịch âm đạo ở phụ nữ vừa bình thường, vừa bất thường, ảnh hưởng đến sinh lý và nguy cơ gây viêm âm đạo có thể do suy giảm một số nội tiết tố hoặc rối loạn pH âm đạo hoặc thiếu 1 số vitamin, dưỡng chất. **Mục tiêu:** Đánh giá tác dụng của một số hormone thực vật cải thiện tiết dịch âm đạo. **Phương pháp:** Vật liệu phytoestrogen gồm mầm Đậu nành, Hoa bia, Hạt lanh, cỏ 3 lá đỏ, Sắn dây củ tròn, cỏ Cari, Chà là, Tiểu hồi, rễ cây Mao lương, Tiểu hồi cần, Nhục đậu khấu, Ké hoa đào...; Kích thích tăng sinh và giải phóng testosterone gồm cây Tầm ma lạ, Dâm dương hoắc Tỏa dương, Gai ma vương, Đậu mắt mèo, Mật nhân, Gừng đen, vỏ quả Lựu, Khổ đậu, hạt Mắc ca, Sâm cau lá lớn, Sâm cau lá nhỏ, Nấm mỡ, Xích đồng nam ... và phytoprogestone gồm cây Trinh nữ mầm xanh, Đậu nành, Cam thảo, Cỏ ba lá đỏ, Cỏ xạ hương, Nghệ, hoa bia và Cỏ roi ngựa .... Căn cứ nồng độ sinh lý cơ thể người để thiết kế cơ học lượng thảo dược, cân nhắc các cây thuốc (ED50), vị thuốc (ED50) thiết kế 3 sản phẩm Arazmi I, II, III. Thử nghiệm ở 9 người phụ nữ giảm tiết dịch âm đạo tình nguyện, chia 3 nhóm nhỏ (1,2,3), mỗi nhóm 3 người x 15 ngày tại phòng khám đông y. Đánh giá mức độ hài lòng theo các các chỉ tiêu nghiên cứu. **Kết quả:** Độ ham muốn tăng

17,91%; mức độ tiết chất dịch nhờn tăng 17,91%; mức độ khoái cảm tăng 49,25% và năng lượng cuộc sống tăng 4,48%. **Kết luận:** Arazmi I, II, III có tác dụng cải thiện tích cực sinh lý và thỏa mãn ở phụ nữ giảm dịch tiết âm đạo.

BS Hoàng Sâm giải thích các thách thức về sản phẩm ZLOVE

NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ YẾU TỐ THUẬN LỢI GÂY BỆNH TRĨ TẠI THÁI NGUYÊN

Phan Phương Hằng và CS
Hội Nam dược Thái Nguyên

Tóm tắt

Đặt vấn đề: Trĩ là một bệnh lý tiêu hóa thường gặp trên 50 tuổi, là một vấn đề sức khỏe cần được nghiên cứu phòng tránh. **Mục tiêu:** Mô tả thực trạng bệnh trĩ tại Thái Nguyên và xác định yếu tố thuận lợi. **Phương pháp:** Nghiên cứu mô tả, tiến hành năm 2004 tại tỉnh Thái Nguyên, Thu thập số liệu qua phỏng vấn, khám lâm sàng. **Kết quả:** Tỷ lệ mắc bệnh trĩ trong cộng đồng là 76,7%: nữ (80,3%); nam (69,0%); Tỷ lệ mắc bệnh trĩ cao nhất ở người làm nghề ruộng chiếm 80,3%; Độ tuổi mắc bệnh trĩ nhiều nhất: 18-30 tuổi, chiếm 80,9%; Tỷ lệ mắc bệnh trĩ liên quan đến tiền sử gia đình: 99,3%; Trĩ nội chiếm chủ yếu trong các loại trĩ (80,8%). Một số yếu tố thuận lợi trĩ là: nòi giống, gia đình; nghề nghiệp; tiền sử bệnh: táo bón, ỉa, tiêu chảy, viêm đại tràng, xơ gan, tim mạch, hen, ... và chữa dễ: các thủ thuật sản khoa, số lần dễ. **Kết luận:** tỷ lệ mắc bệnh trĩ tại Thái Nguyên khá cao.

Kỷ yếu Hội thảo khoa học " Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả" tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

Khuyến nghị: Cần có sự quan tâm của các cơ quan y tế đối với bệnh trĩ để phát hiện sớm, điều trị kịp thời, hạn chế các yếu tố thuận lợi đối với bệnh trĩ

CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG Y TẾ: THÁCH THỨC - ĐỊNH HƯỚNG VÀ LỢI ÍCH CỦA NGƯỜI DÂN

Lê Quang Minh và CS
Viện NC&PT công nghệ CSSKCD

Tóm tắt

Đặt vấn đề: Chuyển đổi số là xu thế tất yếu, khách quan đang diễn ra rất mạnh mẽ, đặc biệt trong lĩnh vực y tế. **Mục tiêu:** Tổng quan được chuyển đổi số trong lĩnh vực y tế. **Phương pháp:** Tổng hợp tài liệu, số liệu, phân tích và kết luận. **Kết quả:** Áp dụng chuyển đổi số vào công tác quản lý, nghiên cứu thử nghiệm lâm sàng và cận lâm sàng; Nâng cao chất lượng khám chữa bệnh (thăm khám, chẩn đoán, điều trị); Cung cấp các dịch vụ y tế tại chỗ và từ xa đối với bệnh nhân và các tuyến y tế cơ sở (Telehealth); Kiểm soát tốt dịch bệnh, dự phòng, quản lý sức khỏe toàn dân; Giảm tải áp lực lên hệ thống y tế nói chung và các bệnh viện nói riêng; Góp phần phát triển các hoạt động kinh tế - xã hội. **Kết luận:** Một số xu hướng tại Việt Nam: Hồ sơ y tế cá nhân (Personal Health Record); Khám, tư vấn bệnh lý từ xa (Telemedicine); Số hóa hệ thống thông tin y tế (Digitalize healthcare system); Áp dụng trí tuệ nhân tạo và tự động hóa; Theo dõi từ xa Remote Patient Monitoring

TS. BSCK II Lê Quang Minh báo cáo tại Hội thảo

BÁO CÁO MỘT CA ĐIỀU TRỊ THOÁI HÓA KHỚP GỐI BẰNG PHƯƠNG PHÁP CÂY CHỈ KẾT HỢP THUỐC THẢO DƯỢC

Phạm Tự Do và CS

Phòng khám chuyên khoa YHCT

Lô 12B ngõ 131 đường Ngọc Hồi, Hoàng Liệt, Hoàng Mai, Hà Nội

Bệnh nhân: nữ, 60 tuổi, giáo viên về hưu, đến khám vì đau khớp gối bên trái. Bệnh nhân tiền sử tăng huyết áp (điều trị thường xuyên), đau khớp gối bên trái cách hơn 1 năm, đau âm ỉ, đi lại đau tăng, hạn chế vận động nhất là khi leo cầu thang, bệnh nhân đã đi khám và điều trị tại bệnh viện nhưng chỉ đỡ ít.

Khám: thể trạng trung bình, khớp gối bên trái sưng nề, nóng, đau, có dịch số lượng ít, bập bênh xương bánh chè (+), kích thước vòng đùi bên trái <phải, mạch trầm, lưỡi bệu, rêu lưỡi trắng. Xquang có hình ảnh thoái hóa khớp gối bên trái, đặc xương dưới sụn, hẹp khe khớp đùi chày trong. **Điều trị:** 1) Khớp saman x 06 viên/ ngày/3 lần; 2) Morinda x 06 viên/ngày/3 lần; 3) Cây chỉ: Độc tỵ, Tắt nhãn, Lương khâu, Huyết hải, Khúc tuyền, Dương lăng tuyền, Túc tam lý, gia bộ huyết an thần (Nội quan, Thần môn, Tam âm giao), rãnh hạ áp. Kèm khai mở huyết theo Linh quy bát pháp Châm cấy xong, dán băng dính y tế lên các huyết. Liệu trình 2 tuần/lần trong 3 tháng. **Kết quả:** sau 3 tháng điều trị bệnh nhân đỡ đau, đi lại dễ dàng và ổn định được thời gian dài, huyết áp ổn định, ngủ tốt, sau 3 năm chưa tái phát. **Kết luận:** Cây chỉ kết hợp thuốc thảo dược có tác dụng tốt điều trị thoái hóa khớp gối

KẾT QUẢ XÉT NGHIỆM ÂM HÓA VI RÚT VÀ YẾU TỐ LIÊN QUAN TẠI BỆNH VIỆN COVID-19 SỐ 1 THÁI NGUYÊN

Hoàng Hà, Phạm Đắc Trung, Hoàng Mai Sơn

Trường Đại học Y-Dược Thái Nguyên,

Tóm tắt

Mục tiêu: Mô tả một số yếu tố liên quan đến thời gian âm hóa vi rút ở bệnh nhân COVID-19 thể nhẹ và vừa. **Đối tượng:** bệnh nhân COVID-19 thể nhẹ và vừa điều trị tại Bệnh viện COVID-19 số 1 Thái Nguyên từ tháng 1 đến tháng 4 năm 2022. **Phương pháp:** mô tả cắt ngang. Cỡ mẫu thu được 2000 bệnh nhân. Xác định vi rút bằng xét nghiệm RT-PCR. Thời gian âm hóa sớm được tính ≤ 7 ngày kể từ khi nhập bệnh viện cho đến khi có kết quả xác định SARS-CoV-2 âm tính. Xử lý số liệu bằng toán thống kê y học. **Kết quả:** Bệnh nhân nữ chiếm 54,55%, bệnh nhân nam chiếm 45,45%. Nhóm tuổi: <15 tuổi (10,0%); 15-65 tuổi (77,40%) và >65 tuổi (12,6%). Tiêm vắc xin: mũi 1 (15,85%); mũi 2 (63,5%); mũi 3 (9,95%) và chưa tiêm (10,70%). Xquang phổi có bất thường (19,3%). Thời gian âm hoá trung bình là $8,04 \pm 3,167$ ngày; sớm (45,55%) trung bình $5,26 \pm 1,504$ ngày; vừa (51,4%) và muộn (3,05%). **Kết luận:** Các yếu tố tuổi trẻ, phụ nữ mang thai, không có bất thường trên phim Xquang phổi, không có rối loạn vị-khứu giác là yếu tố liên quan tới thời gian âm hoá sớm ở bệnh nhân COVID-19 thể nhẹ và vừa

BSCKI Phạm Tự Do báo cáo trường hợp ứng dụng cây chỉ điều trị thoái hóa khớp gối

BSCKI Hoàng Mai Sơn, trường Đại học Y dược - Đại học Thái Nguyên trình bày báo cáo tại Hội thảo

Ban chủ tọa hội thảo: NGND.GS.TS.BS Hoàng Khải Lập,
TTND.GS.TS.BS Trương Việt Bình, TTUT.PGS.TS Hoàng Hà

TTUT.PGS.TS.BS Hoàng Hà,
trường Đại học Y Dược- Đại học Thái Nguyên chủ tọa Hội thảo

TTND.GS.TS.BS Trương Việt Bình Chủ tịch Hội Nam Y Việt Nam
chủ tọa Hội thảo

PGS.TS Y học Thái Danh Tuyên, Nguyên Chủ nhiệm Bộ môn Huyết học
-Truyền máu, Học viện Quân y, GD Trung tâm huyết học truyền máu Bv103

Kỷ yếu Hội thảo khoa học “ Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả” tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

*BSCKI Phạm Tự Do,
nguyên Phó cục trưởng Cục Y tế Bộ Công An phát biểu*

*PGS.TS.BS Nguyễn Văn Hồng, Nguyên chủ nhiệm
Khoa Y học cổ truyền – Bệnh viện 103 – Học viện Quân Y phát biểu góp ý*

*PGS.TS Phạm Duệ, Nguyên GD Trung tâm chống độc
BV Bạch Mai góp ý hướng nghiên cứu mới liên quan cho các đề tài*

*BSCKI Sản khoa. Nguyễn Duy Hiền,
Nguyên PGD Sức khỏe sinh sản phát biểu về sản phẩm ZLOVE*

Kỷ yếu Hội thảo khoa học “ Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả” tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

BS YHCT Nguyễn Đình Huy, Phòng khám chuyên khoa y học cổ truyền Thủy Xuân Đường (TP Hòa Bình) thắc mắc về sản phẩm tại Hội thảo

TS.BS Nguyễn Chí Bình Viện lão khoa Trung Ương, chuyên viên tư vấn sức khỏe cộng đồng tham dự Hội thảo

TS. BSKII Lê Quang Minh Viện trưởng viện nghiên cứu và phát triển công nghệ Chăm sóc sức khỏe cộng đồng; Chánh VP Hội Gan mật Việt Nam

BSKCI Hồi sức cấp cứu. Hoàng Văn Thường, Bệnh viện đa khoa Bắc Kạn BSKCI Nhi Đông Y. Vũ Ngọc Giao, Nguyên Trưởng phòng YHCT Bộ Công An

Kỷ yếu Hội thảo khoa học " Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả" tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

BSCKII Vũ Thị Kim Hải, Trưởng khoa Cơ xương khớp BV Đa khoa Trung Ương Thái Nguyên phát biểu về ứng dụng điều trị thoái hóa xương khớp

TS.BSCC Ngô Quang Trúc, Viện trưởng, Viện y học bản địa Việt Nam trả lời các câu hỏi của đại biểu

TTUT.PGS.TS Hoàng Hà trả lời các câu hỏi của đại biểu

Chủ tịch Hoàng Sâm trao đổi với CEO Nguyễn Thị Thu Thảo, Công ty TNHH thương mại & sản xuất K-Won – Hàn Quốc

Bác sĩ Nguyễn Đình Thu - Phó giám đốc bệnh viện Y học cổ truyền Lạng Sơn

BS Trần Thị Thảo Linh, Bệnh viện Phục hồi chức năng Hà Tĩnh thắc mắc về sản phẩm Khớp Saman

*BS. Trần Công Nguyên,
Bệnh viện đa khoa Sơn Uyên, Tân Yên, Bắc Giang*

*Lương y đa khoa, Lương dược, Cử nhân sinh học
Nguyễn Thị Mỹ Linh, PK Y Linh Dược tham dự Hội thảo*

Kỷ yếu Hội thảo khoa học “ Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả” tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

CEO của Công ty TNHH Y dược Kinh Đô,
Công ty TNHH Grow Green tham dự Hội thảo

Ông Nguyễn Mạnh Thân, Chủ tịch HĐQT kiêm
Tổng Giám đốc Công ty cổ phần Ao Vua tham dự Hội thảo

BSCI YHCT Phạm Tự Do và các nhân viên phòng khám YHCT
chụp ảnh kỷ niệm cùng Chủ tịch Hoàng Sâm tại Hội thảo

Các bác sĩ tại Phòng khám chuyên khoa y học cổ truyền
Thủy Xuân Đường (TP Hòa Bình) chụp ảnh cùng Chủ tịch Hoàng Sâm

Kỷ yếu Hội thảo khoa học “ Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả” tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

BSCII Phan Văn Tấn chụp ảnh cùng Chủ tịch Hoàng Sâm

BS Phí Thị Nguyệt, Bệnh viện Ung Bướu Hà Nội, BS Nguyễn Thị Thanh Hà, Bệnh viện Thu Cúc, BS YHCT. Trần Thị Thành Huế, Bệnh viện đa khoa Anh Minh

BS Nguyễn Vân Hương, Bệnh viện Gang thép Thái Nguyên và BS Nguyễn Thị Tuyết Mai, BVĐK Sơn Uyên chụp ảnh cùng Chủ tịch Hoàng Sâm

TTND.GS.TS Trương Việt Bình chụp ảnh cùng các đồng nghiệp

Kỷ yếu Hội thảo khoa học " Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả" tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023

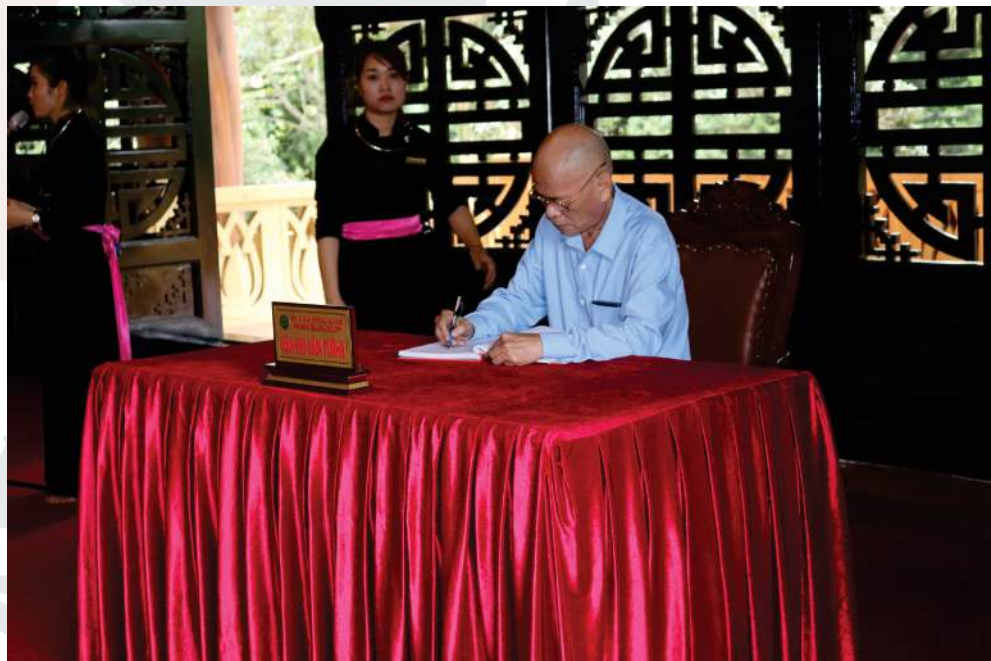

Đoàn Viện Y học bản địa nghe giới thiệu về quy mô an toàn khu ATK Định Hóa cũng như chiến dịch tác chiến Đông Xuân 1953-1954 và mở chiến dịch Điện Biên Phủ huyền thoại tại khu di tích lán Tín Keo, Định Hóa, Thái Nguyên

BS Hoàng Văn Thường gióng tiếng khánh tại Nhà tưởng niệm Bác Hồ, Đèo De, Định Hóa, Thái Nguyên

BS Hoàng Sâm gióng tiếng chuông tại Nhà tưởng niệm Bác Hồ, Đèo De, Định Hóa, Thái Nguyên

Đoàn Viện Y học bản địa thấp hương, viết đôi lời cảm tưởng tại Nhà tưởng niệm Bác Hồ, Đèo De, Định Hóa, Thái Nguyên

Kỷ yếu Hội thảo khoa học “ Nghiên cứu ứng dụng hợp chất thiên nhiên chữa bệnh an toàn hiệu quả” tại Viện Y học bản địa Việt Nam, Thái Nguyên, 12-13/5/2023